

การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนเขตอำเภอเมือง พะเยา จังหวัดพะเยา

Political Communication Through Social Networks of People in Mueang
Phayao District, Phayao Province

พระอธิการแสงอรุณ ชยาภินนโท (อ้อยผดุง)¹ พระครูโสภณปริยัติสุธี² และสหัทยา วิเศษ
Phra Achan Saeng-arun Chayapinanto (Oi Phadung), Phrakhrusoponpariyatsutee and
Sahathaya Wises

Received: November 26, 2021

Revised: December 31, 2021

Accepted: January 30, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 2) ศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และ 3) นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ใช้การวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 45 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า 1) เครือข่ายสังคมออนไลน์เกิดจากความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมใหม่ที่รู้จักกันแพร่หลายว่า ที่ผ่านมามีการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดพะเยา มีพรรคการเมืองและนักการเมืองได้ใช้สังคมออนไลน์เพื่อสื่อสารทางการเมืองผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ และอินสตาแกรม โดยผู้สมัครโพสต์ข้อความประวัติส่วนตัว นโยบายพรรคผ่านไปยังกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อให้เลือกตนเองเป็นผู้แทนของตน 2) กระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์เป็นสังคมที่กว้างขวาง และมีความรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารออกไปนั้น หากไม่ตรวจสอบของแหล่งที่มาของข้อมูลอาจทำให้ข้อมูลข่าวสารนั้นบิดเบือนจากข้อเท็จจริงได้ และ 3)

¹ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพะเยา; Phayao Provincial Office of Buddhism

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา; Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Phayao Campus

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยานั้น ได้ใช้หลักธรรมโยนิโสมานสิการ กับหลักธรรมปรโตโฆสะ ในการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองนั้นมีทั้งกลุ่มนักการเมืองที่หวังผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง หากผู้รับข้อมูลข่าวสารไม่มีการพิจารณาหรือไตร่ตรองให้ดีอาจตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มคนเหล่านี้ ดังนั้นรัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร มีการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ เนื้อหาข้อมูลข่าวสารโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามวิถีการดำเนินชีวิตแบบชาวพุทธ

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง, เครือข่ายสังคมออนไลน์, หลักธรรมโยนิโสมนสิการ
หลักธรรมปรโตโฆสะ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study political communication through social networks of people in Mueang Phayao District, Phayao Province; 2) to study the political communication process through social networks of people in Mueang Phayao District, Phayao Province; and 3) to present the Buddhadhamma integration for political communication through social networks of people in Mueang Phayao District, Phayao Province. This was a qualitative research. The target group used in this research was 45 people living in Mueang Phayao District, Phayao Province by using purposive sampling. The research tool was an in-depth interview. The results of the research found that 1) social network was a result of the advancement of the Internet system, computers and communication technology which made a new social network popularly known. In the past, in general elections in Phayao Province, political parties and politicians had used social network to communicate politically through Facebook, Line and Instagram. The candidates posted a personal profile. The party's policies were passed on to the electorate to elect themselves as their representatives. Political communication process, especially social network was a broad and fast society. If the source of the data was not checked, the information that was communicated may cause the information to be distorted from the facts; and 3) the Buddhadhamma integration for political communication through social networks of people in Mueang Phayao District, Phayao Province had used Yonisomanasikara and Paratoghosa in political communication. The political communication included groups of politicians who sought their own interests and those of their friends. If the receivers did not consider or ponder well, they may become a tool of these people. Therefore, the government should encourage people

who received information to think, analyze, and discriminate the content of information by integrating Buddhadhamma according to the Buddhist way of life.

Keywords: Political Communication, Social Network, Yonisomanasikara, Paratoghosa

บทนำ

สถานการณ์การเมืองไทยในปัจจุบัน ได้มีการประท้วงขับไล่รัฐบาลและเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ.2560 รวมถึงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการชุมนุมครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่เป็นนิสิต นักศึกษา รวมถึงนักเรียนระดับมัธยม โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มเยาวชนปลดแอก” กลุ่มเยาวชนปลดแอกเหล่านี้ออกมาแสดงจุดยืนทางการเมือง กระแสประท้วงของนักศึกษาถูกจุดชนวนขึ้นเมื่อศาลรัฐธรรมนูญที่ฝึกไฟฟากรัฐบาลตัดสินยุบพรรคอนาคตใหม่ เหตุการณ์นี้สะท้อนว่าชนชั้นปกครองใช้อำนาจโดยมิชอบ สำหรับชาวไทยรุ่นใหม่แล้ว การยุบพรรคอนาคตใหม่สื่อความว่าเสียงของพวกเขาถูกมองข้าม ซึ่งในเวลาต่อมาทำให้กลุ่มนักศึกษาชุมนุมประท้วงในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนกว่า 50 แห่งทั่วประเทศ เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง และต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ลักษณะสำคัญของชุมนุมประท้วงของนักศึกษาในแง่ของการขับเคลื่อนและการจัดประท้วง การชุมนุมเหล่านี้เป็นการประท้วงแบบเครือข่าย นักเรียนนักศึกษาในแต่ละสถาบันตั้งแฮชแท็กทวิตเตอร์เฉพาะของตัวเองสำหรับการชุมนุม โดยมาจากคำขวัญคติพจน์ของมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียน ผสมกับข้อความต่อต้านระบอบแฮชแท็ก นักศึกษาผสานกลยุทธ์การประท้วงในโลกออนไลน์และบนท้องถนนเข้าด้วยกัน จัดแฟลชม็อบซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ เช่น ร่วมกันร้องเพลง การปราศรัยสั้น ๆ กิจกรรมล้อเลียน และเปล่งข้อความร่วมกัน กิจกรรมเหล่านี้มีข้อดีคือ ง่ายต่อการไลฟ์สตรีม การไลฟ์สตรีมช่วยให้การประท้วงถูกเผยแพร่สู่สาธารณะมากขึ้น และกลยุทธ์แฟลชม็อบพัฒนามาจากการที่นักศึกษาต้องหาทางประท้วงภายใต้การปราบปรามของระบอบรัฐบาลทหารมาหลายปี และการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่อยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย การชุมนุมแต่ละครั้งจึงใจให้มีระยะเวลาที่สั้นกระชับ เพื่อไม่ให้รบกวนชีวิตประชาชน (จันจิรา สมบัติพูนศิริ, 2563)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองภายในจังหวัดพะเยา ไม่เกิดความรุนแรงมากนัก แต่ก็มี การเคลื่อนไหวของกลุ่มที่สนับสนุนและกลุ่มที่ต่อต้านการเมือง ซึ่งในปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมืองพะเยาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดทำให้ทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สมาร์ตโฟนที่มีคุณภาพดีราคาถูก และกลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้หันมาสนใจกิจกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการเลือกตั้งที่ผ่านมา พรรคอนาคตใหม่ที่ออกนโยบายเพื่อคนรุ่นใหม่ ทำให้ได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น แต่พื้นที่การเมืองที่เคยได้รับการคัดเลือกมาตั้งแต่อดีตเลยไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนกลุ่มคนรุ่นใหม่เหล่านี้มีการสื่อสารทางการเมืองผ่านมือถือ หรือสมาร์ตโฟน เพื่อให้กลุ่มคนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงข่าวสารทางการเมืองได้อย่างสะดวก รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนทั่วไปได้ออกมาเรียกร้องสิทธิทางการเมือง

เมืองบนพื้นฐานประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน โดยการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และกระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา รวมทั้งให้มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างอิสระภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญต่อไป

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงจำเป็นต้องนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพราะพระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นศาสนาที่สอนให้ถือศีลธรรม คือ ความถูกต้องตามเหตุผลเป็นประมาท ซึ่งกระบวนการสื่อสารทางการเมืองมีทั้งผู้ส่งสาร เนื้อหา ข้อมูลข่าวสารและผู้รับสาร เนื่องจากเป็นหลักธรรมคำสอนที่มีความสำคัญทั้งต่อปัจเจกบุคคล และสังคมโดยรวม หากได้รับการนำมาประพฤติปฏิบัติ หรือนำไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจังด้วยความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สำคัญของหลักธรรมในแง่ของปัจเจกบุคคล อาจจะเป็นเกณฑ์ตัดสินใจที่ก่อให้เกิดผลต่อพฤติกรรมทางกาย และวาจาของบุคคลนั้น ๆ อันเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นคุณภาพทางจิตใจ ส่วนในแง่ของสังคมหลักธรรมอาจเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสังคมนั้น ๆ มีคุณภาพ มีความสงบ และมีความสุขหรือไม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของปัจเจกบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันจนเป็นสังคมดังกล่าว

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา ผลที่ได้รับจากการศึกษาจะเป็นการพัฒนาการศึกษากระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เพื่อสื่อสารทางการเมืองกับกลุ่มเครือข่ายในการเรียกร้องสิทธิทางการเมือง หรือเข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ ด้านความสนใจกิจกรรมทางการเมือง ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการมีบทบาททางการเมือง อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยนี้สามารถนำมาวางแผน หรือกำหนดแนวทางการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น และกระตุ้นให้ประชาชนมีการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ให้มากขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษา และรวบรวม ข้อมูล จากเอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม เอกสาร แสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของประชาชนในเขตจังหวัดพะเยา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการลงพื้นที่เป้าหมายครั้งนี้ คือ พื้นที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นพื้นที่ในการศึกษาเพื่อสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และ รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล อันประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ หรือเป็นผู้รู้ (Key informants) ใน ชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน แกนนำทางการเมืองในชุมชน นักการเมืองระดับชาติ และนักวิชาการ เป็นต้น ใน และมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองพื้นที่เพื่อทราบถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่าย สังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีชื่ออยู่ใน ทะเบียนบ้านเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่ง มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ใช้การเลือกแบบ เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ทั้งสิ้น 45 คน ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จำนวน 10 คน กลุ่มนักวิชาการ ข้าราชการ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 10 คน กลุ่มผู้นำชุมชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 10 คนกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในเขต อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ดูแลเฟซบุ๊ก เพจในเขตอำเภอเมือง พะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 5 คน

วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูล มีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และลักษณะเครื่องมือ การสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทาง มีขั้นตอนในการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกดังนี้

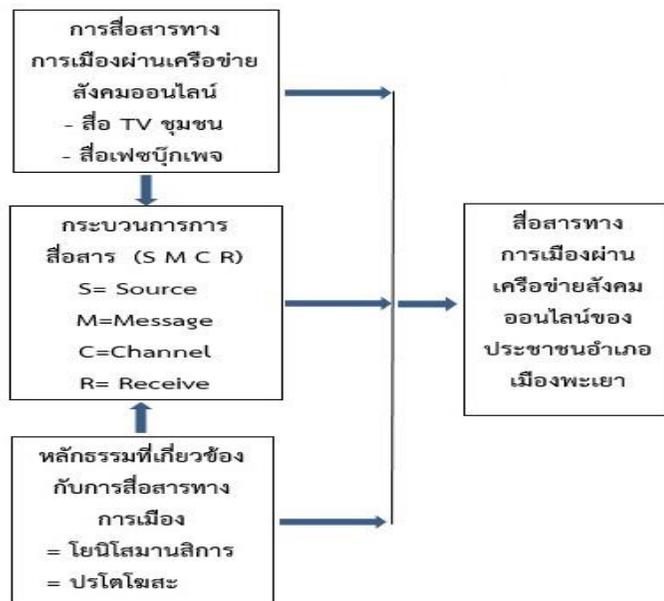
1. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร (Data Collection) เป็นการทบทวน วรรณกรรม รวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าจาก หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการใช้วิธีการ วิจัยในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสำรวจพื้นที่ (Field Observation) การสัมภาษณ์ (Interview Method) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยผ่านผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ กระบวนการสัมภาษณ์ (Interview Method) โดยเน้นการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวทางในการเลือกบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่สามารถตอบคำถามการวิจัย หรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดี

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ (Pattern) จนได้ข้อสรุป นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ทำการสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ โดยการหาความเชื่อมโยงระหว่างกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น แล้วสร้างข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและยืนยันข้อสรุป ที่ค้นพบดังกล่าว โดยการนำข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์ที่ค้นพบไปตรวจสอบและยืนยันกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ว่ามีความสอดคล้องต้องกันกับข้อมูลจริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เกิดจากความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมใหม่ที่รู้จักกันแพร่หลายว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งนี้การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ที่ผ่านมาร

เลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดพะเยา มีพรรคการเมือง และนักการเมืองได้ใช้สังคมออนไลน์เพื่อสื่อสารทางการเมืองผ่านแพลตฟอร์มโซเชียล และอินสตราแกรม โดยผู้สมัครโพสต์ข้อความประวัติส่วนตัว นโยบายพรรคผ่านไปยังกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อให้เลือกตนเองเป็นผู้แทนของตน

2. กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะใช้สังคมออนไลน์เป็นสังคมที่กว้างขวาง และมีความรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารออกไปนั้น หากไม่ตรวจสอบของแหล่งที่มาของข้อมูลอาจทำให้ข้อมูลข่าวสารนั้นบิดเบือนจากข้อเท็จจริงได้ ทั้งนี้บุคลากรด้านสื่อหรือผู้มีหน้าที่ส่งข้อมูลข่าวสารควรยึดถือจรรยาบรรณของสื่อเป็นหลัก และเสนอข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเหตุการณ์

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยานั้น ได้ใช้หลักธรรมโยนิโสมานสิการกับหลักธรรมปรโตโฆสะในการสื่อสารทางการเมือง เป็นการใช้ความคิดถูกวิธี คือ การกระทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นเค้า สวหาเหตุผลจนตลอดสายแยกแยะออกพิเคราะห์ดูด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบและโดย อุบายวิธีให้เห็นสิ่งนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองนั้นมีทั้งกลุ่มนักการเมืองที่หวังผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง โดยกลุ่มคนเหล่านี้มักสร้างข้อมูลข่าวสารเท็จเพื่อให้กลุ่มตนมีชัยเหนือกว่า หากผู้รับข้อมูลข่าวสารไม่มีการพิจารณาหรือไตร่ตรองให้ดีอาจตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มคนเหล่านี้

อภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เกิดจากความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมใหม่ที่รู้จักกันแพร่หลายว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้สร้างปรากฏการณ์ในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองรูปแบบใหม่ สามารถเจาะกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด ตัวอย่าง การหาเสียงเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่หรือปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของวิยะดา ฐิติมีชัยมิมา (2553) ได้กล่าวว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เกิดจากความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมใหม่ที่รู้จักกันแพร่หลายว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network) โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะที่สมาชิกทุกเพศวัย เชื้อชาติ ศาสนา และทุกกลุ่มสังคมย่อยจากทั่วโลกเป็นผู้สื่อสารเขียนเล่าเนื้อหาเรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพ และวิดีโอที่สมาชิกเขียนทำขึ้นเอง หรือพบเจอจากสื่ออื่น ๆ แล้วนำมาแบ่งปัน

ให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีญาไชยวรรณ (2554) พบว่า ผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางในสังคมที่มีแนวโน้มเติบโตขึ้น มีพฤติกรรมบริโภคข่าวสารที่แตกต่างจากสื่อกระแสหลักและแสวงหาพื้นที่สาธารณะเพื่อสื่อสารความคิดเห็นทางการเมืองในเงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่สื่อส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในการกำกับควบคุมของรัฐ ทั้งนี้ สื่อใหม่มีแนวโน้มที่จะนำเสนอประเด็นข่าวทางการเมืองเชิงวิเคราะห์เจาะลึกผ่านการสัมภาษณ์แหล่งข่าวสำคัญ หรือบุคคลสาธารณะชุมชนแบบใหม่ถูกสร้างขึ้นอย่างสร้างสรรค์ผ่านการใช้สื่อใหม่

2. กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์เป็นสังคมที่กว้างขวาง และมีความรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารออกไปนั้น หากไม่ตรวจสอบของแหล่งที่มาของข้อมูลอาจทำให้ข้อมูลข่าวสารนั้นบิดเบือนจากข้อเท็จจริงได้ ซึ่งสังคมออนไลน์นี้มีลักษณะเป็น “สังคมเสมือน” (Virtual Community) ที่มีสมาชิกหลากหลายทุกเพศทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพ และทุกกลุ่มสังคมย่อย ซึ่งสมาชิกเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีการพบปะปฏิสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าโดยตรงก็ได้ เพียงแต่มีแนวความคิดหรือวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน และรวมตัวกันทางชุมชนออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของดาร์รตัน คำเป็ง และคณะ (2563) ได้กล่าวว่า สื่อประเภทนี้ ได้แก่ เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย ยูทูบ แอปพลิเคชัน อีเมล เอสเอ็มเอส โดยทั้งนี้ช่องทางโซเชียลมีเดียอย่าง เฟซบุ๊ก (Facebook) ได้เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากของผู้ลงสมัคร ส.ส.แบบ แบ่งเขตของจังหวัดพะเยาทั้งจากพรรคการเมืองเดิมและพรรคการเมืองใหม่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิศย์ สุริยะวงศ์กุล (2555) พบว่าการเคลื่อนไหวทั้งในออนไลน์ และออฟไลน์ ในประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยทุนเช่นเดียวกัน แต่เครือข่ายสังคมออนไลน์อนุญาตให้คนทั่วไปสะสมและแปลงทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมออนไลน์ทั้งหมดไม่ใช่สิ่งใหม่ แต่เป็นการขยายของการสื่อสารคนธรรมดา มีอำนาจในการควบคุมพื้นที่มากขึ้น เกิดการแสดงออกในเรื่องที่โดยทั่วไปทำได้ยาก นำมาซึ่งเสรีภาพในการแสดงออกและการรวมตัวมากขึ้น ทั้งนี้การเคลื่อนไหวในสังคมออนไลน์จำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์ในระดับหนึ่ง และการแสดงออกทางการเมืองยังมีการจำกัดเฉพาะกลุ่มอันเนื่องมาจากทุนในการเข้าถึงที่ไม่เท่ากัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านแหล่งสาร (Source) พบว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้น แหล่งสาร หรือที่มาของข้อมูลข่าวสารที่ส่งมาจากตัวผู้ส่งสารที่ได้รับจากเฟซบุ๊ก ไลน์ หรือยูทูบ มักเชื่อถือไม่ได้ บางครั้งนักการเมืองหรือกลุ่มผู้สนับสนุนนักการเมืองที่ได้รับผลประโยชน์ร่วมกันมักใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสื่อสังคมออนไลน์ ปลอมข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จเพื่อหวังผลประโยชน์ในการทำลายชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของคู่ต่อสู้ทางการเมือง นอกจากนี้ข้อมูลข่าวสารที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ส่วนใหญ่มาจากโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองนั้น ผู้ส่งสารหรือแหล่งข่าวอาจมีการโจมตีกันเพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามสูญเสียความน่าเชื่อถือจากประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของพิชิต วิจิตรบุญรักษ์ (2554) ได้กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์ (Social

Media) คือ สื่อที่ผู้ส่งสารส่งสารที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารได้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของศรีธัญญา ไชยวรรณ (2554) พบว่า สื่อใหม่มีแนวโน้มที่จะนำเสนอประเด็นข่าวทางการเมืองเชิงวิเคราะห์เจาะลึกผ่านการสัมภาษณ์แหล่งข่าวสำคัญ หรือบุคคลสาธารณะชุมชนแบบใหม่ถูกสร้างขึ้นอย่างสร้างสรรค์ผ่านการใช้สื่อใหม่และการบริโภคข่าวสารของชนชั้นกลางในสังคมที่ต้องการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

ส่วนด้านเนื้อหาข่าวสาร (Message) พบว่า เนื้อหาข่าวสารที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่ไม่มีความเชื่อถือ มีข้อเท็จจริงบ้างแต่เป็นส่วนน้อย ข้อมูลข่าวสารที่ส่งต่อ หรือแชร์มาทางสื่อออนไลน์ เป็นเนื้อหาที่ผู้ส่งสารหรือกลุ่มนักการเมือง สร้างขึ้นเพื่อหวังทำลายคู่ต่อสู้ทางการเมืองของตนเอง ซึ่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีหลากหลายด้านขึ้นอยู่กับว่าผู้ส่งสารหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ต้องการสื่อสารทางการเมืองให้กับผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายไปในทิศทางใด สอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา แก้วเทพ (2553) ได้กล่าวว่า เนื้อหาของข่าวสาร มีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือ เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในความหมายของการจัดสรรการต่อสู้แย่งชิง ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของเนื้อหาทางการเมือง คือ เป็นเรื่องราวที่อยู่ในปริมณฑลของสาธารณะ (Public Affairs) เช่น เรื่องการเลือกตั้งการแก้ไขกฎหมาย การทำงานของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ ตัวบุคคลที่อยู่ในข่าวสารจึงเป็นบุคคลสาธารณะและเหตุการณ์ที่เกิดก็เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม

นอกจากนั้นช่องทางการสื่อสาร (Channel) พบว่า ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในอดีตใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นหลัก ปัจจุบันโลกได้มีการพัฒนาขึ้นมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงทำให้มีช่องทางการสื่อสารทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น มีความสะดวก รวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยผ่านทางโทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต โน้ตบุ๊ก และคอมพิวเตอร์ ซึ่งสื่อออนไลน์เหล่านี้มีแอปที่สามารถเปิดใช้งานได้อย่างแพร่หลายสามารถส่งข้อความภาพ ข้อความเสียง รวมถึงรูปแบบวิดีโอ ได้แก่ เฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ และยูทูบ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของประทุม ฤกษ์กลาง (2552) ได้กล่าวว่า ช่องทางของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยผู้รับสารใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและข่าวสาร และผู้ส่งสารใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางของการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสาร และสอดคล้องกับแนวคิดของนันทนา นันทวโรภาส (2557) ได้กล่าวว่า ผู้รับ (Receive) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะ ความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถถอดรหัสสาร (Decoder) เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม เช่นเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่ง จึงจะทำให้การสื่อความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัด

พะเยานั้น ได้ใช้หลักธรรมาภิบาลโยนิโสมานสิการ กับหลักธรรมปรโตโฆสะ ในการสื่อสารทางการเมือง ซึ่ง การสื่อสารทางการเมืองนั้นมีทั้งกลุ่มนักการเมืองที่หวังผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง กลุ่ม ผลประโยชน์ทางการเมือง โดยกลุ่มคนเหล่านี้มักสร้างข้อมูลข่าวสารเท็จเพื่อให้กลุ่มตนมีชัย เหนือกว่า หากผู้รับข้อมูลข่าวสารไม่มีการพิจารณาหรือไตร่ตรองให้ดีอาจตกเป็นเครื่องมือของกลุ่ม คนเหล่านี้ ทั้งนี้ วิธีคิดทั้ง 10 แบบดังกล่าวมีสาระสำคัญที่น่าสนใจ 3 ประการคือ 1) สิ่งทั้งหลายทั้ง ปวงเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ต้องดับไป ไม่เที่ยงแท้ ไม่คงที่ ไม่ยั่งยืน ไม่คงอยู่ตลอดไป อยู่ภายใต้กฎไตร ลักษณ์ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา 2) สรรพสิ่งในโลกล้วนเป็นไปตามเหตุปัจจัย โดยธรรมชาติเหตุกับ ผลย่อมมีความสัมพันธ์กันเสมอ “เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ” แต่เหตุกับผลที่ว่านั้น ย่อมไม่ใช่เหตุเดียวหรือผลเดียว เหตุ อย่างหนึ่งอาจก่อให้เกิดผลมากมายหลายอย่าง ขณะที่ผลอย่างหนึ่งก็เกิดมาจากเหตุปัจจัยหลาย อย่างเช่นกัน 3) ในการคิดอ่านแก้ไขปัญหามากมายต่าง ๆ นั้นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ของธรรมชาติ คิดและปฏิบัติในแนวทางของความรู้และปัญญา ไม่ใช่ตัณหาและอารมณ์ แก่ที่ตัวเหตุ ปัจจัยไม่ใช่แก้ด้วยความอยาก พิจารณาปัญหาอย่างเป็นองค์รวมในทุกมิติแง่มุม ทั้งด้านดีด้านเสีย ประโยชน์และโทษ มีหลักการและเป้าหมายที่ถูกต้องชัดเจน มีวิธีการที่ถูกต้อง และชอบธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของพระสุทัสน์ กตสาร์ (ประทุมแก้ว) (2556) ได้กล่าวว่า การสื่อสารที่มี เป้าหมายเพื่อการครอบงำ ทำให้ประชาชนมีปฏิกริยาตอบโต้การสื่อสารทางการเมืองเป็น 2 ลักษณะ คือ กลัวและหลีกเลี่ยงที่จะสื่อสารกับเปื้อและเกิดการเมินเฉยที่จะติดตามข่าวสารทางการเมือง ซึ่ง ปฏิกริยาทั้งสองแบบนี้ล้วนส่งผลเสียกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนต้องมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามการสื่อสารทางการเมืองยังถูกใช้เป็นเครื่องมือ ที่เป็นอุปกรณ และวิธีการใช้อุปกรณในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลและ ประชาชนทั้งรูปแบบของการสื่อสารทางการเมืองทั้งแนวระนาบ และแนวดิ่ง

ข้อค้นพบในการวิจัย

จากข้อค้นพบของงานวิจัยชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่าย สังคมออนไลน์นับได้ว่าเป็นช่องทางการสื่อสารของโลกยุคใหม่ที่ทรงอิทธิพล และได้รับความนิยม แพร่หลายอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก เพราะสามารถเข้าถึงกลุ่มคนเป้าหมายทุกเพศทุกวัย ในรูปแบบ สังคมออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด จนเกิดเป็นสังคมเสมือนที่เปิดโอกาสให้ ผู้คนเข้าไปใช้งาน เผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว บทความ รูปภาพ ผลงาน ตลอดจนจนเป็นเวทีแสดงความ คิดเห็น เพื่อใช้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนความสนใจ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงเป็นช่องทาง ให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อสังคม ดังนี้

1. การสร้างกระแสต่อสังคม สื่อสังคมออนไลน์มีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็น ทางการ ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่มีความเป็นทางการและควบคุมการทำงานได้น้อย ขาดความ ยืดหยุ่นแต่เปิดกว้าง ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ขาดการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม การสื่อสาร และ การแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยมีการเคลื่อนไหวของข้อมูลรวดเร็วกว่าสื่อในรูปแบบเดิม ทำให้สามารถ สร้างกระแสต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งกระแสที่ดีและไม่ดี เป็นช่องทางที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์

กระแสวิกฤตในเชิงลบ และอาจทำให้เกิดกรณีพิพาทบานปลายอาจมีการละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิส่วนบุคคล หรือเกิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งอาจเป็นภัยคุกคามทางความมั่นคงในด้านต่าง ๆ

2. การคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ (Cyber Bullying) คือ การคุกคามหรือรังแกกัน และการคุกคามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่เป็นการทำร้ายทางอารมณ์ความรู้สึก อันจะส่งผลให้เกิดอาการหวาดระแวง ซึมเศร้า หดหู่ ไปจนถึงการฆ่าตัวตายในที่สุด หรือการโพสต์คำทอ พุดจาส่อเสียดให้ร้าย หรือขู่ทำร้ายผ่านช่องทางการสนทนา

3. การโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคล (Identity Theft) หรือข้อมูลส่วนบุคคลด้วยเครื่องมือการแก้ไขข้อมูลส่วนตัว (Edit Your Profile) ซึ่งจะแสดงทั้งชื่อ นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ความสนใจส่วนตัว อีเมล รายชื่อเพื่อนสนิท หรือแม้กระทั่งข้อมูลส่วนตัวมาก ๆ ซึ่งถ้าข้อมูลเหล่านี้ที่แสดงอยู่บนเว็บไซต์ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์มากเท่าไรก็จะยิ่งช่วยให้ผู้ร้ายสามารถลอกเลียนเอกลักษณ์ และนำอัตลักษณ์ของเรา เพื่อไปแอบอ้างในการก่ออาชญากรรมได้ง่ายขึ้น

4. ปัญหาทางความสัมพันธ์ของคนในสังคม สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คน จึงทำให้สังคมทุกวันนี้เรียกว่าสังคมก้มหน้า ซึ่งผู้คนโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ หรือหมกมุ่นก้มหน้าก้มตา และจดจ่ออยู่กับการเสพข่าวสาร การติดต่อ การพูดคุยกันผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ตลอดเวลา ก่อให้เกิดผลลบต่อชีวิตประจำวัน และความสัมพันธ์ของคนในสังคมอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นจนกลายเป็นประเด็นทางสังคม โดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้เวลาไปกับสื่อออนไลน์วันละหลายชั่วโมง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย จนถึงขั้นเป็นปัญหาร้ายแรงกระทบต่อความสงบสุขในสังคมตามมา

5. เป็นเครื่องมือทางการเมือง การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้กับบุคคลหรือกลุ่มทางการเมือง การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือกิจกรรมทางการเมือง การใช้สื่อสังคมออนไลน์มาวิพากษ์วิจารณ์คู่แข่งทางการเมืองฝ่ายตรงข้าม รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความเห็นทางการเมือง อภิปรายประเด็นในทางการเมือง ถ่ายทอดข่าวสารกิจกรรมในทางการเมืองต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือมุ่งสื่อข้อมูลข่าวสารไปยังสื่อมวลชนกลุ่มต่าง ๆ บนสังคมออนไลน์เพื่อจูงใจให้สื่อมวลชนนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้กับกลุ่มทางการเมือง หรือพรรคการเมืองของตน หากจะมองย้อนถึงสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันของประเทศไทยจะเห็นได้ว่าการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองต่างก็พยายามอาศัยการกล่าวหรือเผยแพร่ข่าว ที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองให้ประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธา หรือมีอุดมการณ์ทางการเมืองคล้อยตามไปกับคนหรือกลุ่มการเมืองของตน ซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง และความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นกระบวนการกลมกลืนทางการเมือง และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำต่อกัน ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ทั้งนี้สื่อสังคมออนไลน์เปรียบเสมือนดาบสองคม แม้จะมีพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้สื่ออินเทอร์เน็ตกับระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนเนื่องจากภาครัฐจะไม่สามารถปิดกั้นหรือแทรกแซงสื่ออินเทอร์เน็ตได้เหมือนกับสื่อแบบดั้งเดิม ด้านหนึ่งภาครัฐสามารถใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างแท้จริง แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจมีความเสี่ยงในการใช้เป็นช่องทางเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ ซึ่งภายใต้สังคมประชาธิปไตยรัฐควรตระหนักถึงสิทธิของประชาชนดังนี้

1. สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องตระหนักในเรื่องนี้เป็นสำคัญ การควบคุม กำกับ ดูแลที่มากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น หรือถ้าน้อยเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติได้เช่นกัน โดยในเบื้องต้นผู้บังคับใช้กฎหมายต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีวุฒิภาวะที่เพียงพอต่อการบังคับใช้กฎหมาย อย่างแท้จริง จึงจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นตามเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังไว้

2. การกำกับดูแลสื่อสังคมออนไลน์ด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์นั้น อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ภาครัฐสามารถกระทำได้ แต่ในฐานะของผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายนั้น การสร้างระบบกลั่นกรองส่วนกลางที่สามารถนำไปสู่การจัดให้มีระบบกลั่นกรองตามกรอบแห่งข้อกำหนดของกฎหมายนั้น ๆ สามารถที่จะกระทำได้ ซึ่งการจัดให้มีระบบกลั่นกรองส่วนกลางดังกล่าวจะต้องเป็นความรับผิดชอบของผู้ให้บริการของภาคเอกชนที่มีใช่เป็นข้อบังคับทางกฎหมาย

3. การปลูกจิตสำนึกของผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถกระทำได้ ไม่ว่าจะอยู่ในแวดวงสังคมใด กฎ กติกา มารยาท และมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งผู้ให้บริการในภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตสามารถสร้างขึ้นมาร่วมกันได้ แม้กระทั่งการออกแบบระบบให้ผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลผ่านการรายงาน การละเมิด การส่งสัญญาณของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระบบคอมพิวเตอร์ กล่าวคือ เป็นวิธีการกำกับดูแลกันเองในรูปแบบการสร้างบรรทัดฐานที่ได้ประมวบรวมกันในกลุ่ม และการช่วยกันเฝ้าระวังสิ่งที่จะส่งผลการผิดกฎหมายต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร มีการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ เนื้อหาข้อมูลข่าวสารโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ตามวิถีการดำเนินชีวิตแบบชาวพุทธ ดังที่ พระพุทธองค์ทรงสอนการใช้หลักธรรมโยนิโสมาณสิการและปรโตโฆสะ ในการพินิจพิจารณา ไม่หลงเชื่อสิ่งใด ๆ จนกว่าจะได้มีการพิสูจน์และคิดไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน

2. รัฐควรมีการควบคุมสื่อ และผู้ส่งสารในการรายงานข้อเท็จจริง กรณีที่ผู้สื่อข่าว หรือผู้ส่งสารกระแสดัดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง แกนนำนักวิจารณ์สังคม หรือนักกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในสังคมหรือใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือทำลายชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงข้าม

ข้อเสนอแนะนำผลงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1. ประชาชนทั่วไปเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารทางการเมืองจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงข้อมูลด้วยความมีเหตุมีผล และรู้เท่าทัน ข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงทางการเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล สื่อมวลชน ควรมีมิติการสื่อสารเพื่อสร้างความกระจ่างในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และไขปัญหาข้อสงสัยต่าง ๆ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงแก่ประชาชน

2. การใช้สื่อโซเชียลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้ เฟสบุ๊กในการโพสต์ให้รู้ว่าคุณเองมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเตือนให้คนที่เห็นรูปหรือข้อความตื่นตัว ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ยังเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

3. หลักธรรมในพุทธศาสนา เป็นหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหล่า ศาสนิกชนควรน้อมนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด และลดความขัดแย้งทางการเมืองใน สังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- จันจิรา สมบัติพูนศิริ. (2563). *ปฏิบัติการไม่ใช้ความรุนแรง ภาคประชาสังคม และประชาธิปไตย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.nonviolent-conflict>.
- ดารารัตน์ คำเป็งและคณะ. (2563). *การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 จังหวัดพะเยา*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2557). *สื่อสารการเมือง: ทฤษฎี และการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย.
- ประทุม ฤกษ์กลาง. (2552). *การประชาสัมพันธ์ทางการเมือง (Political public relations)*. (พิมพ์ ครั้งที่ 5). ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พระสุทัศน์ กตสาโร (ประทุมแก้ว). (2556). *การศึกษาพุทธจริยธรรมกับการสื่อสารทางการเมือง*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. *วารสารนักบริหาร*, 31(4), 99-103.
- วิยะดา ฐิติมีช. (2554). เครือข่ายสังคมออนไลน์: แนวโน้ม ปรากฏการณ์ และจริยธรรม. *วารสารนักบริการ*, 30(4), 150-156.
- ศรัณญา ไชยวรรณ. (2554). *สื่อใหม่ในสังคมการเมืองไทย กรณีศึกษาเฟซบุ๊กวอยล์ทีวี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล. (2555). *การเมืองบนเฟซบุ๊ก: วัฒนธรรมการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ พ.ศ.2553-2555*. (วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา). คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.